

ביאור מהרש"א

מסכת פסחים

פרק האשה

פז. עד צב.

מפתח

דף פז.....	3
תד"ה כאן ברדופה	3
רש"י ד"ה מצאתי כאן בהגה"ה	4
דף פח.....	5
תד"ה וכולן ששחטו	5
תד"ה לישא שפחה אינו יכול	6
דף פח:.....	8
תד"ה כופין את רבו	8
תד"ה במלך	9
דף פט.....	10
תד"ה ונייתי מותר	10
תד"ה הני מילי בדיעבד	13
תד"ה אלא אי אמרת דלא אמנינהו	15
דף פט:.....	17
תד"ה ומאחר דלא	17
דף צ.....	18
גמרא בעצים לצלייתו כ"ע ל"פ דכיון דתקנתא דפסח	18
דף צ:.....	19
תד"ה עד שיכלו	19
תד"ה בשמיני פשיטא	20
דף צא.....	21
תד"ה עשרה ואין יכולין לאוכלו	21
דף צא:.....	22
תד"ה איש ולא קטן	22
תד"ה איש זוכה ואין קטן זוכה	24
תד"ה ר' שמעון נמי סבר לה כרבי יוסי	25
דף צב.....	27
רש"י ד"ה אין מביאין	27
רש"י ד"ה מצורע שטבל וד"ה יבא עשה	28
תד"ה גבי פסח לא העמידו דבריהם	30
תד"ה טבול יום	31

דף פז.

תד"ה כאן ברדופה

רגל שני אחר חופתה	רגל ראשון אחר חופתה	אחר חופתה עוד לפני רגל ראשון	
ספק אם הולכת (רגל שני לחופתה והליכתה) בזמן שהיא בבית בעלה תאכל משל בעל	הלכה	לא הלכה	משנה רישא
ספק אם הולכת (רגל שני לחופתה וראשון להליכתה) תאכל במקום שהיא רוצה	לא הלכה	לא הלכה	משנה סיפא שיטה א'
	ספק אם הולכת (רגל ראשון לחופתה והליכתה) הלכה רגל ראשון לעשות בבית אביה תאכל במקום שהיא רוצה	הלכה	משנה סיפא שיטת אי נמי
	וודאי תלך דרדופה היא (רגל ראשון לחופתה והליכתה) רגל ראשון אוכלת משל אביה	לא הלכה	ברייתא רישא
ספק אם הולכת (רגל שני לחופתה וראשון להליכתה) מכאן ואילך רוצה וכו'	לא הלכה	לא הלכה	ברייתא סיפא

(1) עיין בטבלא לשיטות ר"ת במשנה וברייתא

(2) מהרש"א

(א) יכולין ג"כ לאוקמי' לסיפא דברייתא כמו דאוקמי' לסיפא דמשנה לפי שיטת אי נמי

רש"י ד"ה מצאתי כאן בהגה"ה

(1) גמרא

(א) הושע נתנבא בימי עזי' יותם אחז יחזקיהו

(ב) אין לך כל נביא שלא קיפח ד' מלכים

(ג) ר' יוחנן

(i) הושע תחילה לארבעה נביאים שנתנבאו באותו פרק

(ii) ואלו הן

(1) הושע ישעיהו עמוס ומיכה

(2) רש"י בהגה"ה

(א) בעמוס לא כתיב אלא עזי' אבל נצטרע ויותם בנו שפט

(3) מהרש"ל

(א) ועמוס נתנבא נמי בימי אחז וחזקי'

(4) מהרש"א

(א) קשיא

(i) מי דחקו לכך דלא אמרו אלא דכולן נתנבאו בימי עזיהו

(ii) ודקאמר דאין לך כל נביא שלא קיפח ד' מלכים לאו דוקא היא

(iii) דהרי כמה נביאים מצינו שלא קיפחו

דף פח.

תד"ה וכולן ששחטו

(1) גמרא

(א) ברייתא א'

(i) שוחט לבנו ולבתו הקטנים אף היכי דמוחין כנגדו

(ii) אינו שוחט לבנו ובתו הגדולים ולאשתו אלא מדעתן

(1) כלומר בסתמא

(א) דשוחט עליהן היכא דלא מחי

(ב) ברייתא ב'

(i) וכולן ששחטו ושחט רבן עליהן יוצאין בשל רבן בסתמא

(1) חוץ מן האשה וכל דדמי לה כגון בנו ובתו הגדולים

(ii) דשחיטתן חשיב כמחאה ואינו כסתמא

(2) תוספות (כבמואר במהרש"א)

(א) "וכולן ששחטו ושחט רבן עליהן יוצאין בשל רבן בסתמא" קאי אבנו ובתו הקטנים

(i) הגם דפשיטא היא דהרי אף כשמפרשין מחאתן בהדיא מוכרחין לצאת בשל רבן

(ii) אפ"ה תני להון למיתני רבותא ל"אשתו ודדמי לה" דשחיטתן מחאה ואין יוצאין בשל רבן

תד"ה לישא שפחה אינו יכול

(1) גמרא

(א) חציו עבד וחציו בן חורין

(i) אינו יכול לישא שפחה מצד חירות שבו

(ii) לישא בת חורין אינו יכול מצד עבדות שבו

(ב) וכופין את רבו לשחררו

(i) דלא נברא העולם אלא לפרי' ורבי'

(ii) דמצוה רבה היא

(1) שנאמר לא תוהו בראה אלא לשבת יצרה

(2) תוספות (כמבואר במהרש"א)

(א) קשיא

(i) וליתי עשה דפרו ורבו דצד חירות דידי' וידחה לאו דלא יהי' קדש ולישרי בשפחה

(ב) תירוץ

(i) היא נמי אסורה להנשא לו

(ii) דאף אי אמרת דהיא נמי מיפקדא אפרו ורבו

(iii) אפשר לה לקיימו בעבד דהרי לית בה צד חירות

(iv) והלכך ליכא למימר גבה דליתי עשה ולידחי לא תעשה

(ג) קשיא

(i) ממזרת מותרת לעבד וגם לחרורי (עבד ששחרר)

(ii) אותו חציו עבד וחציו בן חורין עבד גמור ה' עד ששיחרר חציו

(iii) הרי אותו צד חירות שבו חרורי הוא

(iv) הרי דבין צד עבדות בין צד חירות שבו מותרין בממזרת

(v) וישא ממזרת

(ד) תירוץ

(i) הקדמה

(1) אין קידושי חציו דעבדות תופסין בממזרת

(2) ומסופקין אי קדושי חצי חורין שלו תופסין בה

(ii) והשתא

(1) אי קידושי חציו חורין שלו תופסין בה נעשתה אשת איש לגבי אותו חצי

(א) וצד עבדות שבו משתמש בצד אשת איש

(2) ואי אין קידושי חציו חורין שלו תופסין בה הרי בעילתו בעילת זנות

(3) מהרש"א

(א) בהשולח מקשי בתוספות כזה

(i) קשיא

(1) כשאמרו דממזר נושא שפחה היינו בלא קידושין דהרי מוחלט דאין קידושיו תופסין בה

(א) אלמא דלא חשו לדהא דבעילתו בעילת זנות

(2) ועוד דבגמרא דידן איתא לישא שפחה אינו יכול מצד חירות שבו

(א) משמע ג"כ אי הוי יכול לא הוי חייש לבעילתו בעילת זנות

(4) ניהדר לתוספות

(א) קשיא

(i) הרי חרורי מותרין בנתינה

(ii) ומדאמרינן דממזר מותר בשפחה נינקוט דמותרת נמי בנתין

(iii) הרי דנתין מותר בין לצד חורין בין לצד עבדות

(iv) וא"כ אמאי אינו נושא נתינה

(ב) תירוץ

(i) יכול להיות דשפחה אסור לנתין הגם דמותרת בממזר

(ג) קשיא

(i) הרי איתא ביבמות דנתינה מרגילה לישראל להנשא לה

(ii) דרוצה בתקנת זרעה ויודעת דבנה הנתין יוכל לטהר בניו בשפחה

(1) הרי דמותר לנתין לישא שפחה

(ד) תירוץ (כבמאר במהרש"א)

(i) לעולם אסור לנתין לישא שפחה

(ii) אבל האי נתינה דמרגילה לישראל לא איכפת לה לאיסור לנשיאת שפחה לבנה

(1) דהרי היא עצמה מרגילה לישראל להנשא לה באיסור

(iii) ולא איכפת לה אלא דאית תקנתא לזרעה

דף פח:

תד"ה כופין את רבו

(1) גמרא

- (א) חציו עבד וחציו בן חורין אינו יכול לישא שפחה או בת חורין
- (ב) וכופין את רבו לשחררו דהרי לא נברא העולם אלא לפרוי' ורבי'
 - (i) שנאמר לא תוהו בראה אלא לשבת יצרה

(2) גמרא גיטין

- (i) חצי' שפחה חצי' בת חורין אין כופין רבה לשחררה אלא היכא דנהגו בה מנהג הפקר
- (3) תוספות כאן

(א) קשיא

(i) הרי משחרר עבדו עובר בעשה

(ב) תירוצ'

- (i) שאני הכא דאיכא נמי מצוה רבה דלא לתהו בראה לשבת יצרה
- (ג) קשיא (כמבואר במהרש"א)

(i) מובן דלא משחררין אותה לקיים פרו ורבו

(ii) דהרי לא מיפקדא בפרו ורבו

(iii) אבל נכוף אותו לשחררה כדי שתקיים לשבת יצרה

(iv) ואמאי אמרת דלא משחררין לה אלא בנהגו בה מנהג הפקר

(ד) תירוצ'

- (i) משום דלא מיפקדא בפרו ורבו לא ברור לן דכשתצא לשיחרור תקיים לבשת יצרה

תד"ה במלך

(1) משנה

(א) עבד שהמנה רבו על גדי וטלה יאכל רבו מן הראשון

(2) גמרא

(א) קשיא

(i) הרי אין ברירה ויכול להיות דבשעת שחיטה הי' דעת רבו על השני

(ב) תירוך (כמבואר בתוספות)

(i) במלך ומלכה דתרוייהו ניחא להו

(ii) "שיש להם רוב מעדנים ולא קפדי אם גדי אם טלה אם שמן אם כחוש"

(3) מהרש"א

(א) כוונתן

(i) דבמלך ומלכה יאכלו מן הראשון אף היכא דשחטו עליהן ב' גדיים או ב' טלאים

(ii) משא"כ בשאר כל אדם יכול להיות דדעתו אאותו דשמן או אותו דכחוש

דף פט.

תד"ה ונייתי מותר

(1) ברייתא

(א) חמשה שנתערבו עורות פסחיהן זה בזה ונמצא יבלת באחד מהן

(i) כולן יוצאין לבית השריפה

(ii) ופטורין מלעשות פסח שני

(2) גמרא

(א) קשיא

(i) והאיכא חד דלא נפיק

(ב) תירוץ

(i) משום דלא אפשר

(1) דאי מייתי כל חד וחד פסח שני

(2) הרי אותן ארבעה שכבר יצאו קא מייתי חולין לעזרה

(ג) קשיא (לפי שיטת רש"י)

(i) ונייתי כל חד וחד קרבן בי"ד ניסן ויתנה

(1) אם שלי תם הי' הרי זה שלמים

(2) אם שלי בעל מום הי' הרי זה פסח

(ד) תירוץ

(i) משום דקא ממעיט באכילת קדשים

(ii) דאילו פסח נאכל ליום ולילה ואילו שלמים נאכל לשני ימים ולילה אחד

(ה) קשיא

(i) ויאמר כל חד מן החמשה

(1) אם שלי תם הי' הרי זה מותר פסח

(א) דהגם דשלמים הוא

(ב) אינו נאכל אלא ליום ולילה כפסח ולא קא ממעיט באכילת שלמים

(2) אם שלי בעל מום הי' הרי זה פסח

(ו) תירוץ

(i) וכי מקדישין תחלה למותרות

(3) תוספות (כמבואר במהרש"א)

(א) קשיא לרש"י

(i) לא מסתברא דמקשן טעה להקדיש למותרות

(ב) ומוכרח דלא כרש"י

- (i) דמקשין הקשה
 (1) דיקדישו לשם פסח
 (א) ואכן אם הראשון בעל מום נעשה זה פסח ממש
 (ב) ואם תם ה' נעשה זה מותר פסח מאליו
 (ii) ומתציין
 (1) דלא נעשה מותר פסח
 (א) אלא היכא דנתקדש לגמרי לשם פסח וניתותר
- (4) ניהדר לגמרא
 (א) ונטרחו ונייתי מותר הפסח (כמבואר ברש"י)
 (i) כלומר יבקשו בי"ד ניסן אנשים "מוכרים" שנתותרו להם פסח חי
 (ii) ויקחו מהמוכרים אותן בהמות באותו י"ד ניסן
 (iii) ויתנה כל אחד מהחמשה על שלו
 (1) אם דידי תם ה' הרי זה מותר פסח של איש הלז כמות שהי' ונאכל ליום ולילה
 (2) אם דידי בעל מום ה' הרי זה פסח ראשון שלי
- (5) תוספות
 (א) קשיא
 (i) הרי לא נשאר לו לאותו פסח חי אף אחד מחבורה הראשון של מוכר
 (ii) וכ"ע מודי דלא חזי תו לפסח
 (ב) תירוצ'
 (i) שאני הכא דמיירי דמוכר הקדיש ב' בהמות באחריות
 (ii) וניתותר לו אחד
 (iii) ומאחר דאידיך נשחט בכשרות לחבורה שלו
 (iv) לא נפסל זה דניתותר דהרי עשה תועלתו להיות באחריות לחברי'
 (ג) קשיא
 (i) למ"ד דלא בעי עקירה מפסח לשלמים
 (ii) הרי אותו דניתותר נעשה שלמים מאליו
 (iii) והיאך אתו הנהו חמשה להקדיש שלמים לשם פסח
 (ד) תירוצ'
 (i) כיון דהנהו חמשה צריכין לי' לכ"ע בעי עקירה
- (6) מהרש"א
 (א) קשיא
 (i) הרי עכשיו בתוך זמנו בי"ד קמיירי
 (ii) דהרי עדיין רוצין לצאת חובתן בפסח ראשון

(iii) ולכ"ע בעי עקירה

(ב) תירוץ

(i) מדהקדישו רק לאחריות וכבר נפיק בחברי' חשיב כלאחר זמנו

(ii) והלכך הוצרכו תוספות לתרץ

(1) דכיון דאותן חמשה צריכין לו בעי עקירה

(2) ולא חשיב כלאחר זמנו

תד"ה הני מילי בדיעבד

(1) ברייתא

(א) חמשה שנתערבו עורות פסחיהן זה בזה ונמצא יבלת באחד מהן

(i) כולן יוצאין לבית השריפה

(ii) ופטורין מלעשות פסח שני

(2) גמרא

(א) קשיא

(i) והאיכא חד דלא נפיק

(ב) תירוץ

(i) משום דלא אפשר

(1) היכי ליעביד ליתי כל חד וחד פסח שני

(2) הרי ארבעה שכבר יצאו קא מייתי חולין לעזרה

(ג) קשיא

(i) ומקשין באופנים שונים דלייתי עוד בהמה ויתנה

(1) דאי דידי' בעל מום האי דאייתי השתא פסח

(2) ואי דידי תם האי דאייתי השתא ניהוי שלמים

(ד) והילך ג' תירוצים דמסקי בשקלא וטריא

(ה) תירוץ א'

(i) דלא מצי למיעבד סמיכה לשלמים דפסח לא בעי סמיכה

(ו) תירוץ ב'

(i) דלא מצי למיעבד ב' מתנות שהן ד' לשלמים דפסח לא טעון אלא מתנה אחת

(ז) תירוץ ג'

(i) דלא מצי למיעבד זריקה לשלמים דפסח בעי שפיכה

(ח) קשיא על תירוץ ג'

(i) מאי נפקא מינה והא תניא כל הניתנין בזריקה שנתנן בשפיכה יצא

(ט) תירוץ

(i) לכתחלה מיהא אסור והלכך אסור להני חמשה להתנות בשלמים ופסח

(3) מהרש"א

(א) קושייתן על תירוץ ג' ותירוץ קאי נמי על תירוץ א' ב'

(4) ניהדר לתוספות

(א) קשיא

(i) הרי ספק הוא לכל חד מהחמשה

(1) אי דידי' הי' בעל מום וקרבנו עכשיו פסח

(2) או דידי' הי' תם וקרבנו עכשיו שלמים ועובר לכתחלה דבעי סמיכה וכו'

(ii) וכי בשביל ספק זו יחייב בכרת אותו דקרבנו בעל מום הי'

(ב) תירוץ

(i) הרי כל ה' מנהון יעשו בי' דין פסח הגם דרובן שלמים

(ii) מוטב דחד מנהון יחייב בכרת ורוב דלהון לא יעשו שלמים שלא כהוגן

(5) מהרש"א

(א) קשיא

(i) ויעשו כולן סמיכה ומתנות כשלמים דרובן שלמים הן

(ii) ומסתמא אין עשייתן כשלמים מעכב בפסח

(6) קרני ראם

(א) לא מקשי דיעשה זריקה כשלמים דאכן שפיכה בפסח מעכבת

תד"ה אלא אי אמרת דלא אמנינהו

(1) משנה

- (א) האומר לבניו הריני שוחט את הפסח על מי שיעלה מכם ראשון לירושלים
- (ב) כיון שהכניס הראשון ראשו ורובו זכה ומזכה את אחיו עמו

(2) גמרא

(א) קשיא א'

(i) אי אמרת אין ברירה ולא אימני אלא חד היאך אמרת דזוכה אותו שנכנס ראשון

(ב) קשיא ב'

(i) לאחר ששחט אבוהון לשם אותו שנכנס ראשון

(ii) היאך מצי אותו ראשון לזכות את אחיו

(iii) הרי אין מושכין מנויו ממנו אלא עד שישחט

(ג) תירוץ בגמרא דידן

(i) אימנינהו אבוהון לכולן מחיים בין ראשון בין אחרון

(ד) תירוץ במסכת נדרים

(i) לא אמנינהו אבוהון לכולן

(ii) ומיירי בבניו קטנים דלא צריך לאימנינהו ד"שה לבית אבות לאו דאורייתא"

(3) תוספות

(א) גמרא דידן וגמרא בנדרים לא פליגי

(ב) דאכן לא המנה אף אחד

(ג) אלא דבבניו קטנים מיירי

(ד) וחשיב כאלו אימנינהו מאחר דשה לבית אבות לאו דאורייתא

(ה) והא דאמר להו כל הנכנס ראשון וכו' היינו לזרון

(4) מהרש"א

(א) והא ראי' לשיטת תוספות

(i) דלעיל דף פז. איתא במשנה דידן

(1) דיתום קטן ששחטו עליו אפטרופסין יאכל במקום שהוא רוצה

(ii) ומקשי בדף פח. למ"ד אין ברירה

(iii) ומתרץ ר' זירא דשה לבית אבות מ"מ

(1) דהיינו (כמו שפירשו שם בתוספות) דשה לבית אבות לאו דאורייתא

(ב) ולא שאני גמרא דידן ממאי דכתבי בדף פז.

(i) אלא דבגמרא דידן צריכין לנמק דברי אבוהון

(ii) דלכאורה משמע דממנה רק א' מבניו ודצריכין לאותו מינוי

(iii) והלכך מתרצין דלא אתא אלא לזרון

דף פט:

תד"ה ומאחר דלא

(1) ברייתא

(א) המוכר עולתו ושלמיו לא עשה ולא כלום

(ב) ומעות כל שהן יפלו לנדבה

(2) גמרא (לפי שיטת תוספות כמבואר במהרש"א)

(א) קשיא

(i) אי אמרת בשלמא דעשייתו מועלת ומעות דמוכר הן

(1) היינו דקנסינן לי' למוכר כדי שלא ירגיל למכור קרבנות

(ii) אבל מאחר דלא עשה ולא כלום

(iii) הרי מעות דלוקח הן והלוקח הפסיד ולא המוכר

(iv) ואמאי אמרת דקנסינן לי' למוכר

(ב) תירוץ

(i) קנסינן לי' היינו דקנסינן ללוקח דלא ליקני זימנא אחריתי עולה ושלמים דאחר

(ii) דלאו עכברא גנבא אלא חורא גנבא

(iii) ולא שפיר עביד דסייע למוכר למכור עולה ושלמים

דף צ.

גמרא בעצים לצלייתו כ"ע ל"פ דכיון דתקנתא דפסח

(1) ברייתא

- (i) אם ימעט הבית מהיות משה החייהו משה
- (1) כלומר ממעוות שמקבל מאותן דרוצין להימנות בקרבנו
- (ii) שעל מנת כן הקדישו ישראל את פסחיהן
- (2) תוספות ד"ה החי' עצמך
- (א) קשיא
- (i) כיון דמקרא קא דריש מה צריך לטעמא דע"מ כן הקדישו ישראל פסחיהן
- (ב) תירוץ
- (i) דקא משמע לן קרא דדעתו לכך

(3) גמרא

- (א) רבה ור' זירא מחולקין בציור בו פליגי רבי ורבנן
- (i) לחד שיטה
- (1) כ"ע מודה דיכול לקבל מעות מינוי כדי לקנות עצים לצליית פסח
- (א) דכפסח דמי
- (2) אבל רבי ורבנן פליגי ברוצה לקנות מצה ומרור וכו'
- (3) מהרש"א
- (א) לשיטה זו ס"ל בין רבי ורבנן דמהיות משה יליף, "החייהו לשה" ולא "החייהו משה"
- (ii) לאידך שיטה
- (1) במצה ומרור כ"ע לא פליגי דכפסח נינהו
- (2) כי פליגי ליקח בו חלוק ליקח בו טלית
- (א) רבנן סברי החייהו לשה כלומר לצורך שה
- (3) רבי סבר החייהו משה אף שלא לצורך שה

דף צ:

תד"ה עד שיכלו

(1) גמרא

- (א) נשים יש עליהן להקריב ב' עופות (קן אחד) ללידה
- (ב) ונותנין מעות לשופר מהן קונין להן אותן קיני עופות

(2) תוספות

(א) קשיא

- (i) הרי מעות כל הנשים מעורבין בשופר
- (ii) וא"כ לא עומד על הדעת דב' עופות נקנו במעות אשה אחת

(ב) תירוץ

- (i) סמכינן אברירה דאותן עופות שנקנו ממעות כל אשה הגיעו לקן אחד

(ג) קשיא

- (i) אין לסמוך אברירה היכא דאנן סהדי דמעות של כל אשה נתונים למוכרים שונים

(ד) תירוץ (כמבואר במהרש"א)

- (i) מיירי כשקונין כל הקינין ממוכר אחד והלכך ליכא למימר אנן סהדי
- (ii) ומצד ברירה אמרינן דאותן עופות שנקנו במעות כל אשה הגיעו לקן אחד

תד"ה בשמיני פשיטא

(1) משנה בדף צ.

- (א) זב שראה ב' ראיות בתוך ב' ימים
- (i) שטעון שבעה נקיים ואינו טעון קרבן
 - (ii) שוחטין עליו קרבן פסח בשביעי
 - (iii) ואין חוששין דלמא יראה עוד ויסתור מנינו
 - (iv) ולא יוכל לאכול פסחו בלילה
- (ב) וכן זבה שומרת יום כנגד יום ביום שעומדת ביום שלישי לאחר ב' ראיות בב' ימים
- (i) שוחטין עלי' ביום שלישי
 - (ii) דלא חיישינן דלמא תראה עוד בו ביום ותיעשה זבה גדולה
- (ג) זב שראה ג' ראיות בתוך ג' ימים
- (i) אין שוחטין עליו בשביעי דטעון קרבן בח'
 - (ii) אבל שוחטין עליו בשמיני דעדיין יכול להביא כפרתו

(2) גמרא

(א) ברייתא

(i) והזבה שוחטין עליה בשמיני שלה

(ב) קשיא

(i) פשיטא

(3) תוספות (כמבואר במהרש"א)

(א) קשיא

(i) אמאי לא הקשו פשיטא נמי אמתניתין

(ב) תירוצ

(i) במשנה תני בשמיני אגב רישא

(1) בזב שראה ב' ראיות ובזבה שומרת יום כנגד יום

(2) דאשמעינן ברישא דלא חיישינן לעוד ראי' כדאמרינן

(ii) משא"כ בברייתא לא תני אלא דין שמיני והלכך קמקשי

דף צא.

תד"ה עשרה ואין יכולין לאוכלו

(1) משנה

- (א) אין שוחטין את הפסח על היחיד דברי ר' יהודה ור' יוסי מתיר
- (ב) ואפילו חבורה של מאה אנשים שאינן יכולין לאכול כזית אין שוחטין עליהן
- (ג) ואין עושין חבורות נשים עבדים וקטנים

(2) ברייתא

- (א) אין שוחטין את הפסח על היחיד דברי ר' יהודה
- (ב) ור' יוסי אומר יחיד ויכול לאכול שוחטין עליו
- (i) עשרה ואין יכולין לאכול אין שוחטין עליהם

(3) תוספות

- (א) בברייתא בהא דעשר ואין יכולין לאכול מודה נמי ר' יהודה דאין שוחטין עליו

(4) מהרש"א

(א) קשיא

- (i) ואמאי לא קבעו תוספות כמו כן במשנה לגבי מאה וכו'

(ב) תירוצ

- (i) איתא בדף צא. דפיסקא דמתניתין דאין עושין חבורות נשים וכו' לכ"ע נאמרה

(1) ומסתבר דכמו כן דינו דמאה ג"כ נאמר לכ"ע

- (ii) משא"כ בברייתא דלכאורה דינו דעשרה אסוקי מילתא דר' יוסי היא

(1) והלכך הוצרכו תוספות לאשמעין דר' יהודה מודה לגבי'

דף צא:

תד"ה איש ולא קטן

(1) גמרא בדף צג.

(א) דרשת רבי

- (i) והאיש אשר הוא טהור ובדרך לא הי' וחדל לעשות הפסח
 - (ii) ונכרתה הנפש ההיא מעמי' {כרת על פסח ראשון}
 - (iii) כי {אי נמי} קרבן ד' {פסח שני} לא הקריב במועדו
 - (iv) חטאו ישא האיש ההוא {הנו בכרת על פסח שני בגז"ש ממגדף}
- (ב) ומשום דאית' לכרת לפסח שני

(i) ס"ל רבי דשני רגל בפני עצמו

(ii) והלכך קטן שהגדיל בינתיים טעון פסח שני

(ג) דרשת ר' נתן

- (i) והאיש אשר הוא טהור ובדרך לא הי' וחדל לעשות הפסח
 - (ii) ונכרתה הנפש ההיא מעמי' {הנו בכרת על פסח ראשון}
 - (iii) כי {משום} קרבן ד' {פסח ראשון} לא הקריב במועדו
 - (iv) חטאו ישא האיש ההוא {ללמד למברך את השם בכרת בגזירה שוה מכאן}
- (ד) הרי דר' נתן ס"ל דפסח שני אינו י"ט בפני עצמו
- (i) והלכך קטן שהגדיל בינתיים אינו טעון פסח שני

(2) גמרא דידן

(א) ר' יהודה ס"ל דאשה בראשון שוחטין עלי' בפני עצמה ובשני בטפילה

(i) דדריש לי' לקרא כרבי

(1) דחטאו ישא האיש ההוא קאי אשני

(2) וממעט נשים משני

(ב) ר' יוסי ס"ל דאשה בין בראשון בין בשני שוחטין עליה בפני עצמה

(i) דהוא נמי דריש לי' לקרא כרבי

(ii) והגם דונכרתה הנפש ההיא קאי אראשון

(1) דריש לי' לרבות נשים כאלו כתיב נפש גבי חטאו ישא דקאי אפסח שני

(iii) ומ"האיש ההוא" ממעט קטן

(3) תוספות

(א) קשיא

(i) אמאי איצטריך ר' יוסי למעוטי קטן דהיכך מצינו שחייב במצוות

(ב) תירוץ

(i) כגון שהגדיל בין פסח ראשון לשני

(ii) וקמ"ל דשני אינו רגל בפני עצמו

(ג) קשיא

(i) בפרק מי שהי' טמא נפקא לן מדרוש דר' נתן דשני לאו רגל בפני עצמו

(ii) ואמאי קסמיך ר' יוסי הכא אמיעוטא מוהאי

(4) מהרש"א

(א) קשיא על קושית תוספות

(i) בפשיטות איצטריך לי' לר' יוסי קרא אחרינא כלומר מיעוטי' דהואיש

(1) דהרי כרבי ס"ל דרגל בפני עצמו

(ב) ושים לב דרבי לדידי' ס"ל דרגל בפני עצמו ולא דריש למיעוטא כר' יוסי

(i) והלכך לדידי' אכן קטן שהגדיל חייב

תד"ה איש זוכה ואין קטן זוכה

(1) גמרא

(א) מ"ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית"

(ב) יליף ר' יצחק דאיש זוכה לאחרים מטעם שליחות ואין קטן זוכה לאחרים

(2) תד"ה אי נימא

(א) קשיא

(i) הרי בקידושין דף מב. יליף דאין קטן זוכה לאחרים מאיש לפי אכלו תכוסו

(ב) תירוצ

(i) התם

(1) ילפי שליחות מויקחו להם איש שה לבית אבות

(2) הלכך מוכרח למילף דקטן אינו זוכה לאחרים מאיש לפי אכלו

(ii) הכא

(1) ילפי שליחות מדר' יהושע בן קרחה מ"ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל"

(2) והלכך מצי סמיך על "ויקחו להם איש" למעט זכי דקטן לאחר

(3) ואותו קרא עדיף לי' דמשמעו דאיירי בזכי טפי מ"איש לפי אכלו"

(3) מהרש"א

(א) קשיא

(i) בשלמא הכא

(1) ילפי שליחות בין לגדול בין לקטן מדר' יהושע בן קרחה

(2) מ"ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל"

(א) ולא אימעוט מיני' שליחות לקטן

(3) הלכך איצטריך ויקחו להם איש למעט זכי דקטן לאחר

(א) הגם דזכי לאחר אתיא מטעם שליחות ויש שליחות לקטן

(ii) אבל התם

(1) דילפי שליחות מויקחו להם איש שה לבית אבות

(א) הרי דממילא אימעוט קטן משליחות בכלל

(2) ואמאי איצטריך לאיש לפי אכלו דלא מצי לזכות לאחר

תד"ה ר' שמעון נמי סבר לה כרבי יוסי

(1) גמרא דף צ.

"איש לפי אכלו"	"לא תוכל לזבח את הפסח באחד"	
	אין שוחטין על היחיד ואין שוחטין על במת יחיד דתרתו שמעת מינה	ר' יהודה
משמע דשוחטין על היחיד	מוקי לה לקרא כדר' שמעון דאין שוחטין על במת יחיד	ר' יוסי

(2) גמרא דידן

(א) ר' שמעון ס"ל דאשה בראשון טפילה ובשני אין שוחטין עליה כל עיקר
(i) דממעט לה דכתיב בראשון "איש לפי אכלו" ודריש איש ולא אשה

(ב) קשיא

- (i) אמרינן לעיל דר' יוסי ס"ל כר' שמעון דדריש מב"אחד" דאין שוחטין פסח בבמת יחיד
(ii) ומסתבר דר' שמעון ס"ל כוותי' דר' יוסי
(1) דמאיש לפי אכלו דריש ששוחטין על היחיד
(2) כמו שקבענו בטבלא
(iii) וא"כ לית לך למידריש מינ' איש ולא אשה

(ג) תירוצ

- (1) א"כ נכתוב רחמנא לפי אכלו דמשמע נמי יחיד
(2) מאי "איש" שמעת מינה תרתו

(3) תוספות

(א) קשיא

- (i) דלמא ר' שמעון ל"אחד"
(1) בין לדינו דר' יהודה ובין לדינו דאין שוחטין על במת יחיד
(ii) ותרתו שמעת מינה כדאמרינן לעיל לר' יהודה
(iii) וא"כ בטיב נשאר איש לפי אכלו למידרש איש ולא אשה

(4) מהרש"א

(א) חלק א'

- (i) קושיית תוספות אינו קשה כולי האי

(ii) דהרי פירשו בגמרא דידן דמסתבר דר' שמעון ס"ל כר' יוסי

(ב) חלק ב'

(i) בקידושין מב. איתא

(1) ר' נתן דריש מאיש לפי אכלו ד"איש זוכה ואין קטן זוכה"

(2) ואם תיקשה

(א) דהרי איצטריך לי' לאותו קרא כר' יוסי דשוחטין על היחיד

(3) תריץ

(א) דסבר לי' כר' יהודה דאין שוחטין על היחיד

(ii) קשיא

(1) אמאי לא תירצו התם כבגמרא דידן

(2) דר' נתן מצי סבר כר' יוסי

(3) ואפ"ה נשאר לי' לימוד לאיש זוכה ואין קטן זוכה

(4) משום דלהפיק דינא דר' יוסי סגי למימר "לפי אכלו"

דף צב.

רש"י ד"ה אין מביאין

(1) גמרא

(א) בשבת אין מביאין איזמל למילה דרך חצירות

(2) רש"י (כמבואר במהרש"א)

(א) הגם דאיסור זו אינו אלא דרבנן דרשוית דרבנן נינהו

(ב) העמידו חכמים דבריהם הגם

(i) דיהא בכרת בגלל דלא שרית לי' למול בנו לא יוכל לשחוט קרבנו בע"פ שחל בשבת

(ii) ומדאורייתא מילה דוחה שבת

(3) רש"י

(א) קשיא

(i) אף שלא בערב פסח מחייבית אותו כרת מדרבנן

(1) דמדאורייתא מילה דוחה שבת

(2) ואתי רבנן ואסרינן לי' למול ויחייב כרת על שלא מל

(ב) תירוץ

(i) מדאורייתא אין מילה דוחה שבת אלא לקטן בזמנו

(ii) וקטן בזמנו שלא בע"פ לאו בר כרת הוא לא הוא ולא אביו

(ג) קשיא

(i) א"כ היאך אמרינן דערל גדול שלא מל בערב פסח בכרת הוא לגבי פסח

(ii) הרי אסור לו למול דאורייתא

(ד) תירוץ

(i) חייב כרת דוקא בע"פ שחל בחול

רש"י ד"ה מצורע שטבל וד"ה יבא עשה

חיל	מחנה לוי' דעזרת נשים ושער נקנור	מחנה לוי' דהר הבית	מחנה שכינה	
			אסור דאורייתא בכרת	מחוסר כפורים
	עומד בשאר נקנור		אסור דאורייתא אבל מכניס בהונתיו	מצורע בשמיני שלו
	אסור דאורייתא	אסור דאורייתא	אסור דאורייתא	קרי
	גזירת יהושפט	לא גזור יהושפט דלאו חצר הוא		טבול יום דקרי ושאר טמאים
			אסור דאורייתא	טמא מת

(1) גמרא

(א) עיין בטבלא

(2) גמרא

(א) מצורע שחל שמיני שלו בע"פ וראה קרי בו ביום טובל ואוכל

(ב) אמרו חכמים אע"פ שטבול יום אינו נכנס להר הבית זה נכנס להכניס ידיו לבהונות

(ג) מוטב יבא עשה דפסח שיש בו כרת

(ד) וידחה עשה דטבול יום בהר הבית שאין בו כרת אלא בעזרה

(3) רש"י

(א) אותו טבילה לקריו הוא

(ב) דלצרתו כבר טבל אתמול

(4) מהרש"א

(א) אבל תדע

(i) דמדרבנן צריך נמי טבילה עוד הפעם לצרעתו

(ii) דמחוסר כפורים בעי טבילה לקדש

(1) רש"י

(א) קשיא

(i) הרי עומד בשער נקנור ומכניס בהונותיו לעזרה ויש בו כרת לקריו

(ב) תירוץ

(i) הואיל והותרה לצרעתו הותרה נמי לקריו

(2) מהרש"א

(א) קשיא

(i) א"כ יכנס אף בלא עשה דפסח דהרי הותרה לו נמי לקריו

(ב) תירוץ

(i) אי לאו צד פסח היינו אומרים למצורע בעל קרי להמתין למחר לאחר טבילה והערב שמש

(ii) דלא אמרינן הותרה לו אלא היכא דאי אפשר לו בענין אחר

(iii) כגוונא דמצורע בע"פ דאי אפשר לו לאכול פסחו בענין אחר

תד"ה גבי פסח לא העמידו דבריהם

(1) גמרא

(א) באנינות לילה דרבנן

(i) לגבי קדשים

(1) העמידו חכמים דבריהם שלא לאכלם באנינות

(2) דאכילת קדשים עשה בעלמא הוא

(ii) לגבי פסח

(1) לא העמידו חכמים דבריהם שלא לאכלו דעשה שיש בו כרת הוא

(2) תוספות

(א) קשיא

(i) לימא בפשיטות דשאני קדשים מפסח

(1) דבקדשים אינה מצוה עוברת משא"כ פסח דמצוה עוברת היא

(ב) תירוץ

(i) אף בקדשים יכול להיות מצוה עוברת

(ii) כגון כשהקריב תודה בו ביום

(1) דאינו נאכל אלא לאותו יום וליל אנינות שלו

(3) גמרא להלן

(א) בבית הפרס נמי לא העמידו חכמים דבריהם במקום כרת

(i) דפסח דבכרת הוא מהלכין בבית הפרס על ידי בדיקה

(ב) משא"כ לתרומה דאינה בכרת

(i) העמידו חכמים דבריהם

(1) וצריך להקיפו לבית הפרס ולילך בדרך אחרת

(4) מהרש"א

(א) קשיא

(i) הכא בטיב ליקשי

(ii) דלימא דשאני תרומה מפסח

(1) דבתרומה אינה מצוה עוברת

(א) דמצי אכיל לאחר שמקיפו לבית הפרס ומגיע לבסוף לתרומתו

(2) משא"כ פסח דמצוה עוברת היא

תד"ה טבול יום

חיל	מחנה לוי' דעזרת נשים ושער נקנור	מחנה לוי' דהר הבית	מחנה שכינה	
			אסור דאורייתא בכרת	מחוסר כפורים
	עומד בשאר נקנור		אסור דאורייתא אבל מכניס בהונתיו	מצורע בשמיני שלו
	אסור דאורייתא	אסור דאורייתא	אסור דאורייתא	קרי
	גזירת יהושפט	לא גזור יהושפט דלאו חצר הוא		טבול יום דקרי ושאר טמאים
אסור דרבנן	אסור דרבנן	אסור דרבנן	אסור דאורייתא	טמא מת

(1) הקדמה

- (א) הר הבית ועזרת נשים מחנה לוי' הן
 (ב) עזרת ישראל מחנה שכינה היא
 (ג) שער נקנור עומד בחנה לוי' בשער עזרת ישראל
 (ד) קרי לפני שטבל משתלח ממחנה לוי'
 (ה) גזרו לטבול יום דאינו נכנס למטה לוי'
 (i) דכתיב "ויעמד יהושפט... לפני חצר החדשה"
 (ii) מאי חצר החדשה שחדשו בו טבול יום לא יכנס למחנה לוי'
 (ו) אבל אותו גזירה לטבול יום
 (i) לא גזרו אלא בעזרת נשים דאיקרי "חצר"
 (1) ולא בכל הר הבית
 (2) תוספות (כמבואר במהרש"א)
 (א) קשיא
 (i) שמא לטמא מת גזרו
 (ב) תירוצ'
 (i) לטמא מת גזרו אף לחיל דלאו חצר היא
 (ii) דחצר לא איקרי אלא עזרת נשים

(3) קשיא

(א) הרי גזרו נמי לטבול יום דשאר טמאים שלא ליכנס למחנה לוי'

(ב) ואמאי בברייתא דמצורע לא נקיט אלא טבול יום דקרי

(4) תירוץ

(א) שאר טמאים מדאורייתא נכנסין במחנה לוי'

(ב) משא"כ קרי דמשתלח מב' מחנות דאורייתא

(ג) וקמ"ל דבע"פ נכנס מצורע טבול יום דקרי למחנה לוי' הגם דקרי עצמו אסור ליכנס דאורייתא

(5) מהרש"א

(א) קשיא

(i) מאחר דאמרת דדין שלוח מחנות חמור לקרי משאר טמאים

(ii) מנא להו לתוספות דאכן גזרו לטבול יום דשאר טמאים

הדרן עלך האשה